

فرم ارسال خلاصه فرایند برای شرکت در ششمین جشنواره شهید مطهری

۱. عنوان فرایند:

کارآموزان ، سرمایه های ملی در جهت آموزش کارگران صنایع

۲. صاحبان فرایند و همکاران:

مهندس اکبر احمدی آسور، سهیلا پهلوانی

۳. محل اجرای فرایند:

دانشگاه علوم پزشکی سبزوار و صنایع

۴. نام دانشگاه:

دانشگاه علوم پزشکی سبزوار

۵. گروه فرایندی:

با توجه به کاربردی و عملی بودن واحد آموخته های دوره کارآموزی در عرصه ، این فرایند در قالب هر یک از سه حیطه ذیل قابل شمول می باشد:

مهارت های شناختی ، نگرشی و حرکتی

۶. تاریخ اجرا (مدت اجرای فرایند):

نیمه اول سال تحصیلی ۹۱

۷. مقدمه و بیان مسأله: (بیان اهمیت ، ضرورت و کاربرد انجام فرآیند بر اساس نیاز سنجی های انجام شده)

ارتقای کیفیت ارائه خدمات ایمنی و بهداشتی به نیروهای کارگری و شاغل در صنعت بعنوان سکانداران عرصه تولید از مهمترین دغدغه فعالین نظام سلامت کشور است. کارآموزی دانشجویان نقش اساسی در دستیابی دانشجویان به توانمندیهای حرفه ای دارد. ارتقاء کیفیت آموزش کارآموزی میتواند موجب تربیت نیروهای باکفایت و حرفه ای در حیطه های مختلف کاری گردد. از مهمترین ویژگیهای دوره کارآموزی تنوع آن است و دانشجویان می بایستی در مدت زمان های محدود در واحدهای مختلف حضور یافته و اهداف تعیین شده را پوشش دهند و بعنوان واحد درسی یک ترم از لحاظ وسعت و اهمیت جایگاه خاصی در نظر اساتید و دانشجویان دارد. دانشجو در طی این دوره معمولاً در یک محیط کار قرار داده می شود که باید آموخته های خود را بکار گیرد و عملاً یک محیط کاری را تجربه نماید. علاوه بر این رویارویی دانشجو با مسائل و مشکلات محیطهای کاری دید بازتری را برای تصمیم گیری صحیح به آنان می بخشد و کلاً مراحل مختلف کارآموزی متناسب با بسترهای کاری آنان در آینده می باشد.

. هدف نهایی برنامه ریزی نیروی انسانی بهداشتی داشتن تعداد کافی نیروی انسانی کارآمد و با کیفیت در تمامی رشته های بهداشتی موردنیاز است. که به طور متناسب از نظر جغرافیایی نوع حرفه، تخصص، جنس و ... در نقاط مختلف کشور توزیع گردد و تحت نظر مدیریتی صحیح و کارآمد به خدمت گرفته شود (۱). و با توجه به تعداد قابل ملاحظه ی بیکاران در دو مقطع کاردانی و کارشناسی که براساس تحقیق آقای ملکوتیان و همکاران بر روی فارغ التحصیلان رشته بهداشت محیط سالهای ۷۵ تا ۸۱ ، ۴۵/۵٪ در بین فارغ التحصیلان کاردانی مرد، و ۳۴/۱٪ در بین فارغ التحصیلان کارشناسی مرد و ۷۷/۵٪ فارغ التحصیلان زن کاردانی و ۵۴/۶٪ فارغ التحصیلان زن کارشناسی می باشد (۲). می توان با تغییراتی در مقطع و محتوای آموزشی کارآیی و توانمندی دانش آموختگان را افزایش داده و زمینه های بهتری برای اشتغال آنها فراهم نمود

فرم ارسال خلاصه فرایند برای شرکت در ششمین جشنواره شهید مطهری

بعلاوه کارشناسان بهداشت بعنوان یکی از اجزاء مهم نظام ارائه خدمات بهداشتی می‌باشند و چگونگی آموزش آنان و کسب توانمندیهای لازم در حرفه مربوط از اهمیت خاصی برخوردار است (۳).

کاردانی بهداشت حرفه‌ای دانشجویان این رشته کارآموزی خود را در چهار عنوان شامل مرکز بهداشت، کمکهای اولیه، صنعت و روستا می‌گذرانند. ۴- کارشناسی بهداشت حرفه‌ای کارآموزی این دانشجویان شامل مرکز بهداشت، کامپیوتر، کارخانه، سمینار و روش تحقیق می‌باشد بخش از کارآموزی رشته بهداشت حرفه‌ای بخش کارآموزی در صنعت می‌باشد که توسط استاد راهنما و از طریق دانشکده بهداشت، جهت انجام کارآموزی با مدت دو ماه (۲) به صنعت موردنظر معرفی، با توجه به شرح وظایف، شروع به فعالیت می‌نماید. ج) شرح فعالیتهای دانشجوی (وظایف) رتویس فعالیتهای دانشجو در صنعت به شرح ذیل می‌باشد: ۱- آشنایی با صنعت ۲- آشنایی با فرآیند کار، مواد مصرفی و ماشین‌آلات ۳- بررسی عوامل زیان‌آور محیط کار ۴- بررسی وضعیت بهداشت محیط کارخانه ۵- کارآموزی در خانه بهداشت کارگری (مرکز ایمنی و بهداشت کار) ۶- اجرای یک طرح یا برنامه آموزشی در زمینه ایمنی و بهداشت حرفه‌ای ۷- ارائه گزارش نهایی.

کارآموزان بعنوان سرمایه‌ای ملی محسوب شده که دارای پتانسیل کاری بالایی هستند و می‌توان از آنها به بهترین شکل در صنایع استفاده نمود و به کارفرمایان در امور مختلف یاری نمایند بدون اینکه هزینه‌ای بر کارفرمایان تحمیل شود که برای کارآموزان نیز تجربه عملی را به همراه خواهد داشت. یعنی در طی دوره کارآموزی به یکی از اصول همه یعنی آموزش بپردازند. آموزش برای موفقیت هر برنامه ایمنی لازم است. این امر خصوصاً برای کارگران بی تجربه و کارگران صدمه طلب بسیار مفید است. در واقع، تحقیقات نشان می‌دهند که آموزشی تنها و مهمترین عنصر هر طرح ایمنی است، چون بسیار از حوادث در نتیجه کارهای غیر ایمنی بوجود می‌آیند، نه شرایط غیر ایمنی. دست یابی به ایمنی کامل در فعالیتهای مختلف صنعتی و معدنی و نیل به فرهنگ ایمنی رشد یافته، مستلزم انجام اقدامات بنیادی در کلیه زمینه‌ها بوده که یکی از مهمترین آنها ایجاد شرایط لازم جهت ارتقاء سطح آگاهی پرسنل در محیطهای کاری می‌باشد. نقش آموزش به عنوان محور پیشرفت و تحول در زمینه‌های مختلف در رابطه با کاهش حوادث دارای اهمیت فوق العاده می‌باشد. برنامه ریزی و اجرای گسترده و مستمر برنامه‌های آموزشی پرسنل در کاهش حوادث تاثیر مضاعف دارد چون از یک طرف باعث ارتقاء سطح مهارتها و اعمال روشها و ضوابط ایمنی در انجام فعالیتهای شده و از طرف دیگر باعث ارتقاء سطح مهارتها و اعمال روشها و ضوابط ایمنی در انجام فعالیتهای شده و از طرف دیگر موجب تقویت روحیه و اعتماد به نفس پرسنل می‌گردد. بنابراین تصور می‌رود که میروهای کارآموز بتوانند در این زمینه بسیار موثر واقع شوند.

با توجه به این که رهبر معظم انقلاب سال ۹۱ را سال تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی بیان کردند وظیفه آحاد جامعه است که از سرمایه‌های ملی صیانت نموده و به بهترین شکل ممکن استفاده نمایند بدین منظور برنامه ریزی انجام شد که دانشجویان کارآموز رشته بهداشت حرفه‌ای در بخش صنایع دوره کارآموزی از توان علمی و عملی خود استفاده نمایند و بتوانند مدیران صنایع را در تلاش جهت حفظ نیروهای کاری خود مساعدت نمایند.

۸. هدف کلی و اهداف اختصاصی:

هدف کلی:

❖ استفاده از دانشجویان کارآموز بعنوان سرمایه‌های ملی در جهت تغییر در نگرش، رفتار و ایجاد فرصت برای مدیران صنایع در خصوص نیروهای کارآموز و رشد و توسعه مهارت و دانش در دانشجویان در زمینه شغلی و کاری از طریق اجرای دوره‌های آموزشی در صنایع.

اهداف اختصاصی:

فرم ارسال خلاصه فرایند برای شرکت در ششمین جشنواره شهید مطهری

تحقق اهداف کارآموزی در عرصه دانشجویان بهداشت حرفه ای در صنایع شامل:

- ❖ ارتقاء و بهبود فرآیند آموزش و مهارت آموزی
- ❖ ارتقاء و بهبود فرآیند تعامل با کارفرمایان و کارگران
- ❖ ایجاد فرهنگ استفاده از اطلاعات و مدیریت آن
- ❖ مدیریت خطر و حفظ و ارتقای ایمنی کارگران
- ❖ توانمند سازی دانشجویان از طریق وادار کردن آنها به اجرای فعالیت های عملی در صنایع
- ❖ پیشبرد اهداف کارفرمایان در جهت حفظ سلامت کارکنان بدون صرف هزینه
- ❖ تقویت روحیه خود باوری در دانشجویان
- ❖ افزایش اعتماد بنفس دانشجویان

۹. روش اجرا:

دانشجویانی که به مرحله کارآموزی رسیدند به بخش از دوره کارآموزی خود را بمدت ۲۴۰ ساعت در یکی از صنایع شهری با راهنمایی استاد مربوطه به انجام کارآموزی و تکمیل آموخته های تئوری با مشاهدات و تجربیات عملی در کار مشغول می گردند و ضمن بازدید از کارگاهها و گفتگو با کارفرما و کارگران شاغل در کارگاهها مشکلات موجود از دید آنها را نیز مورد بررسی قرار داده و فرم های مخصوص (فرم های بازدید از کارگاه) را تکمیل می کردند و با توجه به آموخته های تئوری و مشاهدات عملی راهکارهای مناسب در خصوص رفع مشکلات بهداشتی و ایمنی ارائه می دادند و در صورت نیاز با استفاده از تجهیزات آزمایشگاهی نسبت به سنجش عوامل زیان آور در کارگاهها اقدام می شده است

از جمله فعالیت هایی که در این دوره به آنها واگذار گردید آموزش به کارگران در زمینه های مختلف ایمنی و بهداشتی بوده است تا بتوانیم میزان توانایی آنها دانشجویان را در زمنه آموزش محک بزینم برای تحقق این موضوع یکی از موضوعات که در همه کارگاهها صرف نظر از نوع صنعت، کارگران بآن درگیر هستند موضوع کمک های اولیه می باشد که هر فردی در هر موقعیت باید اطلاعاتی در این خصوص داشته باشد لذا با همکاری و ابراز علاقه کارفرما نسبت به موضوع، کلیه کارگران، سرپرستان و مدیران قسمت های مختلف در کلاس کمک های اولیه شرکت نمودند که قبل از شروع کلاس پیش آزمونی با سوالاتی از محتوای مطلبی که باید تدریس می شد انجام گرفت و پس از برگزاری کلاس آزمون مجدد با همان سوالات اولیه انجام شد و سپس نتایج با استفاده از آزمون آماری paired test تجزیه و تحلیل شد.

۱۰. نتایج: پیامدهای اجرا و محصول یا برون دادهای فرایند:

نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده ها نشان داد که میزان موفقیت دانشجو در تفهیم مطالب و اجرای کلاس آموزشی بسیار زیاد و با $p < .05$ و سطح معنا داری ۰.۰۰۰۰ معنا دار بوده است

لذا چنین می توان نتیجه گرفت که علیرغم نداشتن تجربه های عملی در محیط های کاری، ولی دانشجویان توانسته اند با راهنمایی واعتماد به نفس و تکیه بر آموخته های تئوری موفقیت لازم را کسب نمایند که نشان دهنده وجود پتانسیل های بسیار زیاد در دانشجویان بعنوان سرمایه های ملی بوده که در تحقق اهداف ملی و منویان رهبر انقلاب بسیار قابل توجه می باشد

فرم ارسال خلاصه فرایند برای شرکت در ششمین جشنواره شهید مطهری

استفاده از نیروی کارآموز علاوه بر موارد فوق، نتایج زیر را نیز به همراه دارد:

- ❖ ایجاد آمادگی لازم در کارآموزان برای انجام فعالیت در صنایع بعد از فارغ التحصیلی
- ❖ بالابودن راندمان کاری این افراد بعد از استخدام
- ❖ با توجه به آموزش های لازم در مراکز علمی و دانشگاهی و توجه به تمام موارد مورد نیاز در خصوص فعالیت حرفه ای کارآموزان، برقراری ارتباط با کافرمایان و کارگران کارگاهها برای این دسته از کارآموزان راحت وبدون مشکل می باشد
- ❖ نظارت بر اجرای دقیق فعالیت های دانشجویان کارآموز
- ❖ ارزشیابی دقیق تر دانشجویان کارآموز بر فعالیت و عملکرد خودشان
- ❖ ارزشیابی دقیق تر اطلاعات تئوری و عملی دانشجویان کارآموز
- ❖ تلاش در جهت استفاده بهینه از اینگونه نیروها در پیشبرد اهداف و نیازسنجی آموزشی
- ❖ مقرون بصرفه بودن برای کارفرما

۱۱. سطح اثر گذاری (دانشگاه، کشوری، بین المللی):

کشوری وقابل تعمیم بصورت بین المللی

۱۲. انطباق سیاست های بالادستی (فرآیند تا چه حد کشور را با هدف مرجعیت علمی در منطقه نزدیک می کند):

ارتقاء خدمات سلامت مانند آموزش وپیشگیری تا حد وصول به استانداردهای علمی باعث ایجاد مرجعیت آموزشی کشورمان در منطقه میگردد در این میان نقش موثر آموزش، مربیان و کارآموزان را در اجرای برنامه های دراز مدت در ارتقاء خدمات را نمی توان انکار نمود.

۱۳. نتیجه گیری شامل چالش ها و مشکلات اجرایی فرایند:

از جمله مواردی که در اجرای این فرایند وجود داشته و می توان به عنوان مشکلات وچالش های موجود آن اشاره کرد عبارتند از:

- عدم آگاهی کافی مدیران وکارفرمایان ار پتانسیل وتوانمندیهای نیروهای کارآموز
- عدم وجود اعتماد بنفس لازم در دانشجویان کارآموز
- عدم همکاری بعضی از کارگران جهت شرکت در کلاس و جدی نگرفتن موضوع
- عدم وجود بعضی از امکانات آموزشی در محیط های کاری
- مشکلات تعیین زمانهای مناسب (حداقل تداخل با زمان اشتغال کارگران وکارفرمایان) با توجه به حجم و تنوع کار کارگران
- دشواری نحوه طراحی، اجرا و ارزشیابی آموزشها، با در نظر داشتن اینکه بسیاری از آنها جنبه مهارتی دارند.مانند: مهارتهای مربوط به کمک های اولیه، استفاده صحیح از وسایل حفاظت فردی و....

۱۴. معرفی فرآیند در نشریات علمی یا ارائه کار در مجامع علمی

ارسال مقاله ای به هشتمین همایش بهداشت حرفه ای - مازندران ۱۳۹۲ با عنوان:

کارآموزان، سرمایه های ملی در آموزش کارگران صنایع

۱۵.تاییدیه های مربوطه و ارزشیابی فرآیند:

فرم ارسال خلاصه فرایند برای شرکت در ششمین جشنواره شهید مطهری

این فرآیند موضوعات مطرح شده برنامه آموزش کارآموزی در عرصه مصوب وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و شورای انقلاب فرهنگی است و مرور متون جامع در اثربخشی و کاربرد این شیوه در ارزشیابی آموزشی دانشکده بهداشت انجام شده و به تایید رسیده است.

در گروه بهداشت حرفه ای

۱۵. قابلیت تعمیم و اجرا در سایر مراکز آموزشی:

بر اساس چنین نتایج و یافته های اجرای این طرح - که قابلیت تعمیم و نتیجه گیری در همه صنایع کشور را در زمان اجرای کارآموزی در عرصه دارد- ضرورت استقرار یک سیستم آموزش در مدیریت واحد کارآموزی در عرصه که در عین تضمین کیفیت خدمات، در مقابل کارفرمایان و کارگران و جامعه پاسخگو باشد و سیاستگذاران و برنامه ریزان نظام سلامت را از طریق پیش بینی اهرمهای علمی و اجرایی در نیل به اهداف این حوزه نظیر مراقبت ایمن و پیشینه کردن اثر بخشی خدمات یاری رساند، روشن است و استفاده از نیروی کارآموز با شیوه اجرا شده ، برای غلبه بر مشکلات فوق مفید فایده خواهد بود.

۱۶. ۱۷. استمرار (استمرار اجرای فرآیند در برنامه های جاری آموزشی):

در صورتی که خواهان رشد و خود باوری دانشجویان در عرصه های عملی و ارتقا سطح ایمنی و بهداشتی کارگران و محیط های کاری باشیم می توان از نیروهای کارآموز به نحو احسن و با بازدهی بالا بدلیل داشتن پتانسیل کاری زیاد و همچنین بعنوان سرمایه های بالقوه و ملی استفاده نمود که لازمه آن اجرای مستمر چنین برنامه های آموزشی در صنایع و همچنین مراکز بهداشتی درمانی می باشد.